

שעור שהרציתי על אבות פ"ו

(סקט לייק נ.י.)

רמ"א כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו'
נקרא רע אהוב אהב את המקום אהב את הבריות

דרך כלל, אומרים שיש בצטטה זאת ארבע יסודות, אבל לדידי—רק שלשה: רע אהוב מהוה יחידה בפני עצמה.

וביאור הדברים ששלושת אלה יש להם קשר לתורה לשמה:

"רע אהוב"—רמז למצוה שהיא כלל גדול בתורה, "ואהבת לרעך כמוך" ... ולפי הגמ' ריש פ"ב קדושין, מצוה זו מופנית בראש וראשונה לבן/בת זוג: אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה וכו' הברכה משבע הברכות: "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם". הרי שהחתן והכלה הם "רעים האהובים", כדגם אדם וחווה. כלומר: אדם שלומד ת"ל, שאין לו תמיד כוונת הנאתו בלבד, יכול לקיים מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

(אגב: בפ"ה מ"א מאבות, "בעשרה מאמרות נברא העולם", וידוע שבפרשת בראשית פרק א' יש רק תשעה אזכורים ל"ויאמר", ומתרגמים שבראשית ברא זהו ג"כ "מאמר". אולם באדר"נ מובא שהמאמר העשירי הוא "ויאמר ה' א לא טוב היות האדם לבדו", הרי שמושג הברחת הבדידות, ויצירת חברה הן ביטוי מוחשי לפעולתו היצירתית של הקב"ה, ואין לך חברה יותר חשובה מאיש ואשתו.)

"אהב את המקום אהב את הבריות". מהו הקשר ללימוד ת"ל? ישעיהו ס"ב (הפטרת נצבים)—"אני מדבר בצדקה רב להושיע". עי' ילקוט שם, שאו"ה מונים את ישראל לומר "אלו עע"ז ואלו עע"ז" וכו', ומיכאל סניגורם של ישראל נשתתק, עד שהקב"ה בכבודו ועצמו מגן על עמו ישראל. וכאן במדרש ב' שיטות, של ר' פנחס ור"א, חד אמר בזכות צדקה שעדייתם עם עצמכם וכו' וחד אמר בזכות צדקה שעשיתם עמדי וכו'. לדעה הראשונה, בזכות היותם בעלי צדקה לאחרים, יוושעו—זהו "אני מדבר בצדקה רב להושיע". כלומר: אהב את הבריות.

ודעה השנייה—"בזכות צדקה שעשיתם עמדי" דהיינו בזכות לימוד התורה ע"י עם ישראל שאלמלא כן אין להקב"ה כביכול מקום בעולם, מגמתו בבריאת העולם אינה באה על תיקונה באשר אין לאנושות שום קשר עם הבורא. הוה אומר: "אהב את המקום".

ושתי הדעות קולעות אל המטרה, ושתיהן אמת: מי שעוסק בת"ל בלי שמץ של אנוכיות זוכה ממילא לאהבת ה' ואהבת הבריות.